

סיפורי צדיקים

גליון 438
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

וירא אליו ה' באלוני ממרא (י"ח - א')

שלושה אוהבים היה לו לאברהם אבינו, ענר אשכול וממרא. וכיוון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול, הלך לקחת מהם עצה. הלך אצל ענר, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו ענר, בעל מום רוצה אתה לעשותך, שיהיו קרוביהם של המלכים שהרגת באים והורגים אותך, ואין אתה יכול לברוח מפניהם? הניחו והלך לו אצל אשכול, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו אשכול, אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך הרבה דם ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך לו אצל ממרא, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, מה אתה מיעצני? אמר לו ממרא, בדבר הזה אתה מבקש עצה? הלא הוא שהצילך מכבשן האש ועשה לך כל הנסים והציל רמ"ח אברים שבה, ומקצת איבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצוותו. אמר הקדוש ברוך הוא אתה שנתת עצה שימול, איני נגלה אליו אלא בתחומך.

(עפ"י תנחומא וירא ג)

פרשת השבוע

ותצחק שרה בקרבה י"ח - י"ב

מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א, שכאשר נודמן לעיר ששם היתה גרה בתו של הרה"ק רבי שמואל מקמינקא זיע"א שלא זכתה לבנים, ניגשה אליו וביקשה שיברכה בצאצאים. השיב לה רבי רפאל, השמחה, סגולה היא לבנים. כשסיפרה את הדבר לאביה הצדיק, אמר לה דבר זה למד רבי רפאל מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים. בתורה נאמר 'ותצחק שרה' ולאחר מכן נולד יצחק. בנביאים נאמר 'רני עקרה' ובכתובים /נאמר 'אם הבנים שמחה'. אם כך, הגיבה הבת, תמוה הדבר, אם שרה צחקה לשם הסגולה שבדבר, מדוע התרעם עליה הקב"ה בשל כך? השיב רבי שמואל, לסגולה צריכים רק כאשר צדיק מבטיח דבר מה. אך כשהקב"ה בכבודו ובעצמו מבטיח, כשם שהבטיח לשרה, אז אין צורך בסגולות. ולכן התרעם עליה הקב"ה.

יוקח נא מעט מים (י"ח - ד')

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זעי"א, שבימי ביקורו בקובנה, כשהתארח אצל תלמידו הגביר המפורסם ר' יעקב כרפט, היה מצמצם מאד בשפיכת המים על ידיו, כשנטל ידיו לסעודה, עד כדי רביעית מים בצמצום. משהרגיש בזה בעל הבית, פנה אליו בשאלה, רבי, מדוע אין מעלת כבוד תורתו מהדר גם בביתו, ליטול ידיו בשפע כמנהגו בביתו תמיד? וכמו שאמרו חכמנו ז"ל בתלמוד (שבת סב) אמר רב חסדא אני נטלתי ידי מלא חפנים מים, ונתנו לי מן השמים מלא חפנים נחת ועושר, השיבו רבי ישראל, ראה ראיתי את המשרתת היהודיה טורחת ומביאה את המים ממרחק במעלה ההר, והיא קורסת וכורעת תחת כובד משאה כשהיא נושאת את המוט על כתפה, ואין זה מן הנכון להדר במצוות על חשבון אחרים ויגיעתם וטירחתם.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:23 ת"א: 5:24 ר"ת: 5:58

פרשת וירא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:10 ת"א: 4:24

מי היה 'יחזקאל בחור'

בשיפולי חלקת הנביאים שבהר הזיתים בעיה"ק ירושלים ת"ו, קבועה מצבה ועליה נכתב: "פ"נ הרב החסיד המפואר, פיזר נתן לאביונים, רבי יחזקאל ראדינער זצ"ל (הנקרא בעיה"ק בשם 'יחזקאל בחור'), ביום ט"ו בשבט תרצ"ד, תנצב"ה".

בנוסח סתום זה מקופל סיפור אנושי כואב ומרתק, המחבר את עוניה של ירושלים בימים ההם עם יהדות הגולה בחוץ לארץ. וזה דבר המעשה:

אפרים נחמן ראדינער נמנה בבחרותו עם תלמידיו של הגאון הקדוש רבי ישראל מסלנט זיע"א בקובנה. יום אחד ביקר בישיבה, איש עסקים חרושתן גדול מאמריקה, אשר חשק בו לחתן. כך התגלגל בחור הישיבה אפרים נחמן לארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. הוא שלח ידיו בעסקים וראה בהם ברכה רבה, עד שנעשה עשיר מופלג בזכות עצמו.

חלפו הימים ואפרים נחמן חלה מאוד, עד שהרופאים לא מצאו מזור למחלתו. הוא החליט לחלות את פני ארץ הקודש ולשטוח תפילה ליד שריד בית מקדשנו, אולי ירחם. ביקורו בארץ נמשך תקופה מסוימת, שבמהלכה נתוודע לכמה מגדולי ירושלים. ביניהם הגאון הקדוש רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א והגאון הקדוש רבי עקיבא יוסף שלזינגר זיע"א.

כעבור תקופה קצרה אירע הנס – מחלתו של אפרים נחמן נעלמה כלא הייתה והוא שב לביתו שמעבר לים. בימי ביקורו בארץ וגם אחריו תרם אפרים נחמן הון עתק למען יהודי ירושלים. בין היתר שילם שמונה עשר אלף רובל לרכישת הקרקע שעליה הוקם כעבור זמן בית היתומים 'דיסקין'.

עברו שנים רבות, אפרים נחמן הזקין והלך לעולמו, והניח בן יחיד בשם יחזקאל. בתחילה דבק יחזקאל ראדינער בדרכי אביו. הוא הלך בדרך התורה והמצוות,

וגם הוסיף לשלוח צדקה ביד נדיבה לתושבי ירושלים. המפנה אירע זמן מה לאחר נישואיו. הוא נשא צעירה ממשפחה שנטשה את דרך היהדות. והחל אף הוא לגלוש במורד הדרך. אט אט השיל מעליו את בגדיו ה'מיושנים' והחל לנהוג בנימוסי המקום. הוא עבר לגור בסביבה חדשה, שלא הכירתו קודם, נטש את חבריו ואת בית הכנסת שבו התפלל, ושמר על קשר קלוש בלבד עם מורשת אביו. גם את תרומותיו הרבות לתושבי עיה"ק ירושלים חדלו.

שנת תרע"ד, מועד פרוץ מלחמת העולם הראשונה, היתה קשה ביותר לתושבי ירושלים. הקשר עם העולם הרחב נפסק ועמו גם כספי התמיכה בעניי העיר. ראשי ה'כוללים' השונים חברו יחדיו והקימו בית תבשיל מרכזי שנקרא 'בית לחם ותה', אולם הקושי הכספי הרב שבהחזקת בית תבשיל זה איים על קיומה של היוזמה. החלו גבאי הצדקה לחטט ברשימותיהם הישנות, אולי ידלו מהן שם או שניים שיבואו לעזרתם.

פתאום נפלו עיניו של אחד הגבאים על שמו של יחזקאל ראדינער מיודענו. "מה קרה לו לנדיב בן נדיב זה, שחדל לפתע להרים תרומות למען עניי עיר הקודש?" תמחה הגבאים. לאיש מהם לא היתה תשובה.

ישבו וניסחו מכתב נרגש, ובו פירטו את מצוקות יהודי העיר ומחסורם עד כדי פת לחם. כשסיימו לכתוב, רץ אחד הגבאים, ר' שלמה ראטה. אל ביתו של רבי עקיבא יוסף שלעזינגער (ביודעם על הקשר העז של אבי המכותב, אפרים נחמן ז"ל, עמו) והחתיים גם אותו על המכתב. לאחר מכן יצא ר' שלמה לביירות שבלבנון, ושם השיג תמורת תשלום הגון נוסע נכרי שהסכים להעביר בימים הקשים ההם את המכתב ליעדו.

מכתבם של גבאי הצדקה מירושלים הגיע לביתו של יחזקאל ראדינער בבוקר יום שבת קודש. באותם ימים כבר לא שמר שבת. בדיוק כשהונח המכתב על שולחנו, עמדו אשתו וילדיו לצאת להצגת תיאטרון.

משל ונמשל

כל מטרת הבריאה היא – לעשות

משל לכפרי אחד שהגיע בפעם הראשונה בחייו לבקר בעיר הגדולה, מארחו ביקש להראות לו את נפלאות הכרך הגדול, על כן לקח אותו לביקור בבית חרושת לאריגים. הביט הכפרי משתאה במכונה הגדולה והעצומה האורגת בדים במהירות הבזק ועינו לא שבעה מהפלא שנגלה לעיניו. דבר כזה – הודה הכפרי בפה מלא – טרם ראיתי, אולם כיצד יודעת המכונה לארוג, ועוד במהירות כזאת? בוא וראה – משך אותו מארחו אל מאחורי המכונה – כך פועלת מכונת האריגה, הביט הכפרי וראה גלגלים בגדלים שונים ומשונים, היו שם גלגלי שיניים שהניעו גלגלים אחרים קטנים מהם, היו שם גלגלים שסובבו רצועות במהירות רבה, הכל זו, נע ומסתובב. לאחר כמה ימים שב הכפרי אל ביתו וכינס את ידידיו לספר להם את אשר ראה בעיר הגדולה. והפלא הגדול ביותר – סיפר הכפרי בהתרגשות – היה מכונה עצומה ובה גלגלים מסתובבים! נו! תמהו בני הכפר, ומה בכך שהם מסתובבים? כפריים הייתם וכפריים תשארו! חרץ האיש את משפטם, האם אינכם מבינים? הגלגלים מסתובבים ומסובבים גלגלים אחרים! הביטו בו בני הכפר בתמיהה. כאשר ראה כי בני כפרו אינם יורדים לסוף דעתו, החליט לעשות מעשה, מיהר האיש והזמין מכונת אריגה אל הכפר. ואכן כעבור זמן הגיעה המכונה והוצבה אחר כבוד באולם המרכזי שבכפר. אז הפעיל האיש את המכונה והראה לכל בני הכפר את הגלגלים המסתובבים בה. חוטי אריגה לא הכניס במכונה, אלא בכל בוקר היה מפעיל אותה ומביט בה במשך שעות ארוכות בלא לדעת שבעה, ועם שקיעת החמה כיבה את המכונה ושב לביתו עייף מעמל יומו.

הנמשל: ממש כאותו כפרי תמים, כך גם אותם אנשים שאינם משכילים להביט בבריאה ולהבין את עיקר מטרתה. השמש והירח וכל צבא השמים מסתובבים בסדר מופתי החוזר על עצמו בכל יום, חודש ושנה. אדם החושב בלבו שכל מטרתם של צבא השמים הוא להסתובב על צירם, הרי הוא כאותו כפרי! כל מטרת הבריאה היא "לעשות"! על היהודי להתבונן בבריאה הנפלאה שברא הקב"ה ולהבין מתוך כך כי יש בורא ומכווין לעולם שנתן לנו תורה ומצוות וציוה עלינו לקיימם. וזה הפירוש "מכל מלאכתו אשר ברא אלקים" – "לעשות".

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

הוא נטל את המעטפה החתומה והחל לפותחה. כשהבחין בשמות השולחים, חלף בגופו רעד. הוא הניח את המעטפה הפתוחה למחצה ולא המשיך בפתיחתה.

השעות הבאות, עד צאת השבת, עברו על יחזקאל במריטת עצבים ומתוך סערת נפש פנימית. עם צאת השבת מיהר להשלים את פתיחת המעטפה. הוא אחז במכתב הקטן והחל לקרוא: "למעלת כבוד הרבני, פיזר נתן לאביונים, רבי יחזקאל שליט"א, בן מיודענו הרב החסיד המפואר וכו' מנאמני ירושלים, רבי אפרים נחמן ראדינער זצ"ל"...

די היה בשורות אלה לזעזע את יחזקאל עד עמקי נשמתו. הוא נעל את דלת חדרו, צנח בכבדות על כורסתו וכעבור רגע פרץ זרם דמעות מעיניו. שעה ארוכה נמשכה קריאת המכתב הקצר, כשכל שורה נוספת סוחטת ממנו סדרת אנחות כבדות ופרץ חדש של דמעות. כשהגיע לשמות החתומים מטה, לא עמדו לו כוחותיו. "אוי, כמה שמעתי מאבא ז"ל את שמותיהם של נקיי דעת אלה".

כעבור חודשים אחדים הגיע לירושלים איש בודד וגלמוד, ובידו צרור כסף גדול. את מרבית הכסף העביר לידי הגאון רבי עקיבא יוסף שלעזינגער, שנתבקש לשמור בלבו את סודו האישי. בכסף הזה התפרנסו משפחות עניות רבות בעיר. הוא עצמו השתכן במרתף דל ועלוב. משום מה דבק בו הכינוי 'יחזקאל בחור', וכך הכירוהו מרבית יהודי ירושלים עד יום מותו.

רק קומץ קטן של מקורבי הגאון הקדוש רבי עקיבא יוסף שלעזינגער ידע את סודו של הנפטר ואת סיפור חזרתו המופלאה בתשובה שלימה, חזרה שנגרמה על ידי מכתב קטן ובו תיאור תלאותיו של היישוב היהודי הקטן בירושלים.

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל עד הרגע האחרון

היה זה ברגעי חייו האחרונים של הרה"ק רבי צבי אלימלך ה"בני יששכר" מדינוב זיע"א. סביבו עמדו תלמידיו וחסידיו וקראו פרקי תהילים בלב חרד. פתאום קרא הצדיק הוציאו כל איש מעליי. כל הנוכחים מיהרו לצאת החוצה. ואז נשמע בשנית קולו של הצדיק, הכניסו אליי את ר' שמואל סוחר הצמר. כשכנס האיש שאלו הצדיק, מה רצונך בני? השיב הסוחר יש לי שאלה במסחר, קניתי כמות רבה של צמר ומחירו ירד, מה אעשה? חייך הצדיק קלות והשיב, המתן עד סוף הקיץ ואז תמכור אותו ביוקר. לאחר הסתלקותו סיפרו החסידים בהערצה את הסיפור על סוחר הצמר שנקרא. הצדיק בשעותיו האחרונות, הם היו בטוחים שהאיש צדיק נסתר ועמו חלק הצדיק סודות טמירים. למשמע הדברים, חייך בנו של הצדיק, הרה"ק רבי דוד זיע"א ואמר לחסידים: לא הכרתם את אבא, לא סודות ולא דברים נסתרים יש כאן, אלא אהבת ישראל גדולה, אבא חי את דאגותיהם של כל אחד ואחד מחסידיו, וביקש להשיאו עצה בטרם יעזוב את העולם.

לברוח ממוחלוקת כמו מאש

סיפר הגה"צ רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א: יום אחד התבררו תושבי שכונת שערי חסד בשורה משמחת, שחתנו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל שעלה לארץ הקודש, החליט לקבוע משכנו בשכונה. הדבר עורר התרגשות גדולה, וכולם קיבלו את פניו בכבוד גדול והעמידו לרשותו דירה מרוהטת כראוי. והנה לאחר פרק זמן קצר של מספר חדשים, נדהמו תושבי השכונה לגלות כי רבי אהרן נעלם מהשכונה בניסיונות מסתוריות, לאחר

היעדרות של שבוע מבית הכנסת, דפקו על דלת ביתו ומשלא נענו, פתחו את הדלת והנה הבית ריק מכל דבר, ניסו לברר אצל השכנים שמא יודע משהו היכן רבי אהרן, ונענו בשלילה. הכריזו בבית הכנסת האם יש משהו מהציבור שיודע אפוא רבי אהרן? אז ניגש אחד המתפללים יהודי זקן, וסיפר כמשיח לפי תומו כי ראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע, עם כל מטלטליו בעגלה לבין יפו. הדבר הכה בתדהמה את ראשי הציבור: מה אירע לרבי אהרן שהביא אותו לעזוב את השכונה ועוד בצורה מסתורית כל כך? החליטו לשלוח משלחת ליפו לברר אצל רבי אהרן פשר הענין, ולנסות לשכנע אותו לחזור להתגורר בשכונה. כאשר הגיעה המשלחת אל רבי אהרן, קיבלם בחביבות ובסבר פנים יפות, לאחר מכן המשיך ואמר להם: כנראה אתם מתפללים מדוע עזבתי לפתע את השכונה? אסביר לכם: כאשר באתי להיפרד מחותני ה"חפץ חיים" קודם נסיעתי לארץ ישראל, שאלתי בעצתי היכן הוא ממליץ לי להתגורר בארץ הקודש? בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו. השיב לי חותני: לא כל כך חשוב היכן תתגורר, אך דבר אחד תבטיח לי בתקיעת כף, שתברח במהירות ממקום מחלוקת, והיה אם נקלעת למקום כזה, עזוב אותו מיד. ואני הבטחתי זאת לחותני בתקיעת כף. והנה לאחרונה התעורר דין ודברים בבית הכנסת שבשכונתכם בנוגע למשרת הגבאות, ואז נתקפתי לפתע בחרדה עצומה: הרי אינני יכול להמשיך לגור כאן, כדי לא להיכשל ח"ו בעוון החמור של העובר על הבטחה הנעשית בתקיעת כף. לכן נאלצתי לעזוב את המקום בבהילות ובמהירות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ' מרחשון

הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ב"ר יעקב יוסף (תרי"ב)

רבי גדליהו מזאלקווא ב"ר בנימין זאב וואלף (תקל"ז)

יום ראשון כ"א מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אוולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם - ת"ד)

יום שני כ"ב מרחשון

הרה"ק רבי דוד שלמה מסיראקא ב"ר ירחמיאל (ערבי נחל - תקע"ה)

הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברזל - תקע"ט)

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז)

יום שלישי כ"ג מרחשון

הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מזאלקאווא (תלמיד המגיד - תקל"ז)

הרה"ק רבי יהוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב)

יום רביעי כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מזוויעהל ב"ר שלמה (תש"י)

יום חמישי כ"ה מרחשון

הרה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו (תורת יקותיאל) ב"ר יקותיאל זיסקינד (תקס"ד)

הרה"ק רבי נתפלי מליזענסק ב"ר אלעזר (תקצ"ט)

הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא ב"ר ישכר דוב מבעלזא (תש"י)

יום שישי כ"ו מרחשון

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
פר"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הר"ם על המצוות.

דיני עניית אמן (י"א)

(א) כשישראל עונין יהא שמייה רבא, הקב"ה זוכר את בניו השרויים בצער בין האומות, ומתנחם על גלותן. (ברכות ג.)

(ב) על ידי שעונים אמן יהא שמייה רבא בכל הכח, יכולים להעלות על ידי זה נשמות הנידחות המתגלגלים בכל אבן ואילן ועץ, ובמעיינות המים, לאלפים נשמות, ומצטערים בגודל צער בלי שיעור חקר, ויש יכולת לפעמים לאלו הנשמות שיתדבקו בכח של אמן יהא שמייה רבא, וקופצין ועולין מבין החיצונים, ונתעלין לקדושה. (שומר אמונים, מאמר פתחו שערים, פרק ח')

לע"נ
הר"ר יעקב שלום ויזל ז"ל
ב"ר מאיר הלוי ויזל ז"ל
תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז